

Brocki, Zygmunt

Dzieje Instytutu Zachodniosłowiańskiego w Poznaniu w latach 1921-1939

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 16/3, 673-674

1971

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nicznych drogą dawniej prowadzonego we własnym zakresie doświadczalnictwa, a w późniejszej fazie przez akcję referatowo-dyskusyjną, kursy szkoleniowe, czy też wydawnictwa" (s. 181). Opracowanie zamyka pięć aneksów odnoszących się do władz Towarzystwa, wydawnictw, pracowników, zjazdów i członków PTZ. Poruszono więc problem zawężony do omówienia ważnej i zasłużonej, ale tylko jednej instytucji. Po przestudiowaniu pierwszej części omawianego zeszytu nasuwa się przekonanie, iż byłoby rzeczą nader wskazaną i pożyteczną bardziej pełne retrospektywne spojrzenie na całość polskiej zootechniki, gdy — jak się zdaje — w tym zakresie również daje się odczuć brak podsumowania niebagatelnych przecież osiągnięć.

Pod względem edytorskim recenzowany zeszyt nie budzi zastrzeżeń.

Jan Steczkowski

Z CZASOPISM KRAJOWYCH

DZIEJE INSTYTUTU ZACHODNIOŚLOWIAŃSKIEGO W POZNANIU W LATACH 1921—1939

O dziejach tych pisze Małgorzata Waller w „Przeglądzie Zachodnim (R. 26: 1970 nr 4). W rozdziale wstępnym przedstawiła ona językoznawczy dział wypowiedzi w ogłoszonej w 1916 r. przez Kasę im. Mianowskiego ankiecie w sprawie potrzeb poszczególnych dyscyplin naukowych w Polsce, a następnie pisze o organizowaniu w 1919 r. uniwersyteckiej humanistyki w Poznaniu, o atmosferze i warunkach, w których narodziła się inicjatywa powołania Instytutu Zachodniosłowiańskiego przy Uniwersytecie Poznańskim. Instytut ten powstał z inicjatywy Mikołaja Rudnickiego w 1921 r.

W rozdziale drugim autorka pisze o powstaniu Instytutu i jego organizacji, w rozdziale trzecim omawia zawartość osiemnastu tomów organu Instytutu, rocznika „Slavia Occidentalis”, z lat 1921—1939. W rozdziale ostatnim tylko w kilku słowach autorka wspomina o egzystencji Instytutu po wojnie, do 1950 r., w którym placówkę tę rozwiązano; rocznik „Slavia Occidentalis” reaktywowano w 1960 r. jako organ Wydziału Filologiczno-Filozoficznego Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

W rozdziale wstępnym autorka zaznacza, że „poza Krakowem i Warszawą w Polsce nie było żadnych ośrodków językoznawczych”, a „Poznań wymieniano tylko w związku z topomastycznymi pracami ks. dra S. Kozierowskiego, ogłaszanymi drukiem przez Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk” (s. 380). Należało tu wymienić i Lwów. Wprawdzie może trudno mówić o „lwowskim ośrodku językoznawczym”, jednak językoznawstwo na tamtejszym uniwersytecie było uprawiane. Przede wszystkim czynny był tutaj jeden z najwybitniejszych językoznawców polskich, Andrzej Gawroński, główny założyciel Polskiego Towarzystwa Językoznawczego. Może też warto było zawiadomić, że opracowana jest i oddana do druku monografia Zygmunta Zagórskiego *Zarys rozwoju językoznawstwa polskiego w Wielkopolsce do 1918 r.* (w księdze zbiorowej *Nauka w Wielkopolsce*).

Autorka pisze, że w Warszawie „działalność językoznawców wiązała się organizacyjnie z poczynaniami Towarzystwa Naukowego, przy czym przedmiotem badań były tu przede wszystkim kwestie ogólnojęzykowe” (s. 379). Oczywiście idzie tutaj o Towarzystwo Naukowe Warszawskie i o zagadnienia językoznawstwa ogólnego, a więc ogólnojęzykoznawcze, a nie „ogólnojęzykowe”. Niefortunnie też określono, że „Rocznik Słowistyczny” poświęcony był „zagadnieniom gramatyki słowiań-

skiej”, a „Język Polski” — „tematyce języka literackiego i jego historii” (s. 379, przypisy; podkr. Z. B.).

Przystępując do omówienia działu recenzyjnego w czasopiśmie „Slavia Occidentalis” autorka pisze, że szczegółowa analiza prac publikowanych w tym dziale „bez załączenia ich pełnej bibliografii jest zasadniczo niemożliwa. Dlatego [...] spróbujemy scharakteryzować je w sposób syntetyczny [...]” (s. 399). Tutaj koniecznie należało poinformować czytelnika, że bibliografia recenzji zamieszczonych w „Slavii Occidentalis” (t. 1—20) opublikowana jest w t. 20 tego czasopisma (s. 234—241), opracowana przez Józefa Cybertowicza. W tymże tomie (s. 223—233) jest też bibliografia zawartości działu rozpraw, opracowana przez Ferdynanda Antkowskiego, o czym też koniecznie należało czytelnika poinformować.

Zygmunt Brocki

E. KOPIJEWICZ — WYBITNY UCZESTNIK FORMOWANIA PODSTAW NAUKI ROSYJSKIEJ WCZESNEGO OŚWIECENIA

W wydanym w 1970 r. tomie 2—3 „Libri Gedanenses” — rocznika Biblioteki Gdańskiej PAN za lata 1968—1969, Zbigniew Nowak przedstawił pracę *Eliasz Kopijewicz, polski autor, tłumacz, wydawca i drukarz świeckich książek dla Rosji w epoce wczesnego Oświecenia*. Postać Kopijewicza (1651—1714, jak przyjmuje Z. Nowak) od dawna i w szerokim zakresie absorbowała uwagę różnych uczonych zajmujących się historią drukarstwa i piśmiennictwa rosyjskiego XVII—XVIII w. Napisano o nim wiele, mimo to Z. Nowak temat ten podjął na nowo, aby rozpatrzyć trzy zagadnienia: kwestię narodowości Kopijewicza (większość uczonych zajmujących się Kopijewiczem ustala jego narodowość polską, tak też przyjmuje i Z. Nowak), dotychczasowy stan badań nad nim w literaturze polskiej oraz aby usunąć kilka wątpliwości dotyczących biografii tego autora, tłumacza, wydawcy, drukarza, redaktora, kompilatora, leksykografa, gramatyka i bibliografa. W świetle rozważań przeprowadzonych w tym artykule można — jak pisze sam Z. Nowak — „przynależność naszemu rodakowi Eliaszowi Kopijewiczowi miano wybitnego i twórczego uczestnika w procesie formowania podstaw nowej świeckiej kultury i nauki rosyjskiej w okresie wczesnego Oświecenia” (s. 84).

Zainteresowanie Kopijewiczem w środowisku gdańskim wynika stąd, że działacz ten był w Gdańsku, w latach 1705—1707, i tutaj napisał gramatykę rosyjską dla cudzoziemców znających język niemiecki i łacinę (*Manuductio in grammaticam in Sclavonicam Rosseanam seu Moscoviticam in usum discentium linguam Moscoviticam*), którą wydrukował w 1706 r. w podgdańskim Stolzenbergu (dzisiaj dzielnica Gdańska Chełm).

Z. Br.

200 ROCZNICA URODZIN J. S. BANDTKIEGO

Połowa zeszytu „Biuletynu Biblioteki Jagiellońskiej” R. 20: 1970 nr 1/2 poświęcona jest Jerzemu Samuelowi Bandtkiemu (1768—1835), profesorowi Uniwersytetu Jagiellońskiego i kierownikowi Biblioteki Jagiellońskiej, pierwszemu nowoczesnemu badaczowi historii Śląska, zasłużonemu też na polu badań językowych. Poświęcono mu siedem artykułów.

Zofia Ciechanowska przedstawiła pracę *Jerzy Samuel Bandtkie jako bibliotekarz i bibliotekoznawca*, Anna Lewicka-Kamińska — pracę *Jerzy Samuel Bandtkie jako księgoznawca* (zainteresowania księgoznawcze Bandtkiego rodziły się i narastały na